

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра економіки підприємств

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Методичні рекомендації та завдання
для практичних занять і самостійної роботи
здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету
денної форми навчання
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

МИКОЛАЇВ
2018

УДК 33(477)
НЗ5

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 22 лютого 2018 р. протокол № 7.

Укладачі:

- О. А. Горобченко – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету;
- О. А. Купчишина – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії Миколаївського національного аграрного університету, в.о. начальника ДПІ у Центральному районі м. Миколаєва ГУ ДФС у Миколаївській області.

Рецензенти:

- О. М. Вишнеvsька – д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету;
- Т. В. Стройко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки та міжнародних відносин Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Модуль 1. Теоретичні аспекти національної економіки.....	5
Модуль 2. Особливості функціонування національної економіки.....	21
Тестовий контроль знань.....	28
Завдання для самостійної роботи.....	40
Вимоги до виконання індивідуального завдання.....	44
Питання для проміжного контролю знань	49
Критерії оцінки знань.....	51
Список рекомендованих джерел.....	53
Додатки А.....	55
Додаток Б.....	56
Додаток В.....	57
Додаток Д.....	58
Додаток Ж.....	59
Додаток З.....	60

ВСТУП

Сучасне суспільство перебуває у стані якісної радикальної трансформації, яка проявляється процесами глобалізації, інтеграції, інформатизації усіх аспектів його життєдіяльності.

Економіки країн стають залежними від нових закономірностей розвитку людської цивілізації. У зв'язку з цим перед кожною національною економікою постають питання про можливості та пріоритети подальшого сталого розвитку в умовах радикальних глобальних трансформацій, що перебігають у світі. Ці питання торкаються проблем національної ідентифікації економічних відносин, оцінювання потенціалу національної господарської системи, її структурно-функціональних особливостей, можливостей забезпечення сталого економічного зростання, а також умов, чинників та можливостей побудови конкурентоспроможної національної економіки в умовах глобалізації.

Національна економіка – це економічна система, в якій стабільними, динамічними, повторюваними та стійкими взаємозв'язками поєднані умови та чинники виробництва, результати діяльності, сукупність економічних агентів і економічні відносини, інститути, традиції, принципи та механізми господарювання, що у своїй взаємодії формують єдиний господарський комплекс.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні знань про закономірності становлення, функціонування та розвитку національної економіки як динамічної системи та підсистеми світового господарства з позицій виділення загальних тенденцій еволюції економічних систем та особливостей вітчизняної практики господарювання.

Завдання дисципліни – забезпечити отримання здобувачами вищої освіти знань про:

- базові поняття національної економіки та засади її функціонування;
- основні економічні показники та економічний потенціал національної економіки;
- інституціональні чинники розвитку національної економіки;
- основні соціально-економічні індикатори розвитку економіки;
- функціональну роль держави в управлінні економікою;
- особливості інтеграційних процесів, що перебігають в національній економіці.

Об'єктом вивчення національної економіки є сукупність галузей та регіонів країни, різноманітні природно-господарські та соціально-економічні процеси та явища, які відбуваються у цих територіальних межах.

Предметом вивчення національної економіки є принципи і методи управління національною економікою та її розвитком, а також сукупність ресурсних, економічних, інституціональних та соціальних чинників, що визначають відмітні ознаки національної економіки та її специфіку функціонування.

МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1.1. Національна економіка: загальне і особливе.

Питання для обговорення

1. Сутність національної економіки, її об'єкти та суб'єкти.
2. Принципи національної економіки
3. Особливості функціонування національної економіки як єдиного складного господарського комплексу.
4. Загальні та особливі ознаки національної економіки.
5. Характеристика моделей національної економіки.

Завдання 1

До колонки А оберіть вірні відповіді із колонки Б.

А	Б
1) Суб'єкти національної економіки	а) галузі
	б) підприємства
	в) корпорації
	г) держава
2) Об'єкти національної економіки	д) природно-господарські процеси і явища
	ж) соціально-економічні процеси і явища
	з) фірми
	л) регіони
	м) домашні господарства

Завдання 2

Виберіть основні принципи національної економіки:

- 1) динамізму;
- 2) цілепокладання;
- 3) спеціалізації;
- 4) системності;
- 5) прямоточності;
- 6) збалансованості;
- 7) науковості;
- 8) історичності;
- 9) ритмічності;
- 10) паралельності.

Із нижченаведеної таблиці оберіть визначення того чи іншого принципу національної економіки.

№ п.п.	Визначення
А	використання науково обгрунтованих методів під час дослідження тенденцій розвитку економіки
Б	поєднання і специфічних методів (кількісного аналізу) та загальнонаукових методів (якісного аналізу) дослідження національної економіки
В	здійснення за певним ритмом і планомірною повторністю роботи всіх підрозділів підприємства рівномірного (в однакові проміжки часу) виробництва продукції
Г	одночасне виконання окремих операцій та процесів з метою досягнення їх суміщення у часі
Д	господарським комплекс будь-якої країни неможливо розглядати без врахування впливу на його становлення історичних подій
Ж	підвищення однорідності технології виробництва через свідоме обмеження різноманітності операцій
З	предмети праці мають пересуватися в усіх стадіях та операціях технологічного процесу за найкоротшими маршрутами
К	обгрунтування мети розвитку економіки
Л	комплексне дослідження усіх елементів та рівнів національної економіки як цілісного господарського комплексу
М	безперервність розвитку економіки

Завдання 3

Доповніть рисунок 1.

Рисунок 1 – Ознаки економічної системи

Завдання 4

Порівняйте різні типи економічних систем, заповнивши таблицю 1.

Таблиця 1 Типи та еволюція економічних систем

№	Риса порівняння	Економічна система			
		традиційна	класична ринкова	планова	змішана та соціально-ринкова
1	Переважаюча форма власності на засоби виробництва				
2	Методи керування економікою				
3	Методи ціноутворення				
4	Переваги				
5	Недоліки				

Завдання 5

В сучасних умовах жодна з економічних наук не може абстрагуватися від їх впливу на економічні процеси, що вивчаються. З огляду на це, які на вашу думку, доцільно виділяти елементи середовища національної економіки: культурне; соціальне; політичне; духовне; природно-екологічне; кліматичне; економічне; фінансове; інформаційне.

Тема 1.2. Характеристика економічного потенціалу.

Питання для обговорення

1. Сутність економічного потенціалу.
2. Види економічних ресурсів.
3. Склад економічного потенціалу національної економіки.
4. Коротка характеристика основних складових економічного потенціалу.

Методичні пояснення для виконання завдань

Головними характеристиками **демографічного потенціалу** країни є:

- співвідношення показників природного руху населення за певний проміжок часу;
- співвідношення показників механічного руху населення за певний проміжок часу;
- статеві-вікова структура населення (склад і співвідношення людей різної статі і різних вікових груп).

До основних сумарних показників природного та механічного руху населення належить:

- природний приріст населення (різниця між кількістю народжених та тих, хто помер за певний період часу);
- сальдо міграції (різниця між кількістю тих, хто прибув до країни, та тих, хто вибув з неї за певний період часу);
- загальне збільшення населення (сума народжених та тих, хто прибув до країни за певний період часу);
- загальне зменшення населення (сума кількості померлих та тих, хто вибув із країни за певний період часу);
- загальна динаміка населення (сума показників природного приросту та сальдо міграції населення країни за певний період часу);
- міграційний оборот (валова міграція) (сума прибулих і вибулих на дану територію за певний період часу).

Аналізуючи і оцінюючи природній та механічний рухи населення на території країни, використовують також відносні показники, зокрема:

- коефіцієнт народжуваності,
- коефіцієнт смертності,
- коефіцієнт природного приросту,
- коефіцієнт прибуття ($K_{пр}$),
- коефіцієнт вибуття ($K_{в}$),
- коефіцієнт механічного приросту ($K_{мпр}$),
- коефіцієнт механічного обороту ($K_{об}$).

Коефіцієнти природного та механічного руху населення визначаються по відношенню до середньорічної чисельності населення і визначаються на 1000 чоловік населення, тобто в проміллі (‰).

Природний рух населення характеризується показниками народжуваності, смертності та природного приросту.

Якщо чисельність населення позначимо S , число народжених в цьому році – N , тих, що померли в цьому році – M , то коефіцієнти природного руху визначаються:

- коефіцієнт народження: $K_{нар.} = N \cdot 1000 / S$;
- коефіцієнт смертності: $K_{смерт.} = M \cdot 1000 / S$;
- коефіцієнт природного приросту населення:

$$K_{пр.прир.} = (N - M) \cdot 1000 / S = K_{нар.} - K_{смерт.}$$

Якщо Pr – чисельність прибулих на дану територію протягом року, B – чисельність вибулих з даної території, $Ч_n$ – чисельність населення, то коефіцієнти механічного руху визначаються:

$$K_{пр} = \frac{Pr}{Ч_n} \cdot 1000 \qquad K_{в} = \frac{B}{Ч_n} \cdot 1000$$

$$K_{мпр} = \frac{Pr - B}{Ч_n} \cdot 1000 \qquad K_{об} = \frac{Pr + B}{Ч_n} \cdot 1000$$

Завдання 1

Проаналізувати основні економічні характеристики України як суверенної держави, що розташована у східній Європі (табл. 1).

Таблиця 1 Основні економічні характеристики України як держави

№ з/п	Показники	Значення або характеристика
1.	Столиця	
2.	Територія, тис. км ²	
3.	Чисельність населення, млн осіб	
4.	Найбільші річки (протяжність на території України), км	
5.	Найбільші озера і лимани, км ² водного дзеркала	
6.	Найбільші гірські вершини, м	
7.	Державний устрій	
8.	Голова держави	
9.	Єдиним органом законодавчої влади	
10.	Вищий орган у системі органів виконавчої влади	
11.	Носій суверенітету і єдине джерело влади	
12.	Головне державне свято	
13.	Кількість релігійних організацій	
14.	Кількість:	
	– районів	
15.	– міст	
16.	– селища міського типу	
17.	– сільських населених пунктів	

Завдання 2

Вкажіть до якого виду економічних ресурсів належать нижче наведені ресурси: корми; статистична інформація; статутний фонд; виробничі запаси; лікувальні грязі; орні землі; корисні копалини; нафта; природний газ; авторські свідоцтва; бюджетні дотації; енергія вітру; паливо; запаси готової продукції; гербіциди; мінеральні води; працездатне населення; сировина; вчені, дослідники; амортизаційні відрахування; інвестиції; наукові прогнози; насіння; кам'яне вугілля; правова інформація; оборотні кошти; здобувачі вищої освіти; банківські кредити; куповані напівфабрикати; державний бюджет; кліматологічні ресурси лісів, морів, гір.

Завдання 3

Прокласифікуйте такі види природних ресурсів як вода, нафта, ґрунт, метали. Оформити у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2 Класифікація природних ресурсів

Види природних ресурсів	Критерії			
	за ознакою належності до ресурсної бази розвитку певних видів виробництва	за особливостями використання	за рівнем необхідності для життя людини	за економічною класифікацією
<i>Повітря</i>	<i>культурно-ландшафтний ресурс розвитку рекреаційної галузі</i>	<i>невичерпний</i>	<i>вкрай необхідний</i>	<i>ресурс невиробничої сфери прямого споживання</i>

Завдання 4

За даними таблиці 3 визначити структуру земельного фонду України, можливі показники рівня використання земельних ресурсів. Зробити висновки.

Таблиця 3 Склад земельного фонду України

(станом на 1 січня)

Види угідь	Площа, млн га	
	2006р.	2016 р.
Загальна земельна площа в тому числі:	60,357	60,355
– землі сільгосппризначення	42,943	42,726
у тому числі рілля	32,481	32,541
– ліси та лісовкриті площі	10,504	10,633
– забудовані землі	2,468	2,553
– землі під водою	2,417	2,426
– відкриті заболочені землі	0,986	0,982
– інші землі	1,039	1,034

Завдання 5

До колонки А оберіть вірні відповіді із колонки Б.

А		Б	
Види мінерально-сировинних ресурсів		Місце видобування	
1	Саморідна сірка	а)	Донбас, Закарпаття
2	Калійна сіль	б)	Івано-Франківська та Львівська області
3	Кухонна сіль	в)	Придніпров'я, Сумська та Харківська області
4	Фосфорити	г)	Волинська і Рівненська області, Приазов'я, Кривий Ріг
5	Дорогоцінні камені (топаз, аметист, агат, яшма, гірський кришталь тощо)	д)	Прикарпаття

Завдання 6

В Україні виділяють п'ять типів регіональних ринків праці.

Для колонки А оберіть вірні відповіді із колонки Б.

А Області		Б Особливості ринків праці	
1	Вінницька, Київська, Кіровоградська, Львівська, Сумська, Полтавська, Черкаська та Чернівецька	а)	відчувається нестача трудових ресурсів у промисловому і аграрному секторах економіки, створюються незадовільні умови відтворення робочої сили.
2	Дніпропетровська, Донецька, Луганській	б)	характерні низькі темпи спаду обсягів промислового виробництва та істотніші зміни в його структурі.
3	Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька та Чернігівська	в)	притаманна висока мобільність робочої сили, широкі можливості працевлаштування громадян і велика місткість ринку праці.
4	Одеська, Херсонська, Миколаївська та Автономна Республіка Крим	г)	притаманна орієнтація працездатного населення на різні форми самостійної зайнятості у різних сферах економіки.
5	Запорізька, Харківська області та м. Київ	д)	з доволі мобільною робочою силою та високою залежністю від економічного стану галузей видобувної і важкої промисловостей.

Завдання 7

За даними додатка Б визначити та проаналізувати основні показники природного руху населення (абсолютні та відносні) за два роки. Розрахунки оформити у вигляді таблиці 4. Зробити висновки.

Таблиця 4 Основні сумарні показники природного руху населення України

Показники	2015 рік		2016 рік			
	Україна	Області		Україна	Області	
<i>Абсолютні, осіб</i>						
- природній приріст населення						
- загальне збільшення населення						
- загальне зменшення населення						
- сальдо зовнішньої міграції						
- загальна динаміка						
- валова міграція						
<i>Відносні – коефіцієнти, ‰</i>						
- народження						
- смертності						
- смертності дітей у віці до 1 року						
- природного приросту населення						
- прибуття						
- вибуття						
- механічного приросту						
- механічного обороту						

Завдання 8

За даними додатку В проаналізувати в динаміці чисельність працівників наукової сфери в Україні за п'ять років. Зробити висновки.

Завдання 9

За даними додатку Д (табл. 1) визначити та проаналізувати структуру загальних витрат за джерелами фінансування інноваційної діяльності в Україні за три роки. Розрахунки оформити у вигляді таблиці 5.

Таблиця 5 Склад і структура витрат за джерелами фінансування інноваційної діяльності в Україні

Роки	Витрати всього		У тому числі за рахунок коштів							
			власних		держ. бюджету		іноз. інвесторів		інші джерела	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
201										
201										
201										

Завдання 10

За даними додатку Д (табл. 2) визначити та проаналізувати структуру загальних витрат інноваційної діяльності за напрямками використання в Україні за три роки. Розрахунки оформити у вигляді таблиці.

Тема 1.3. Функціонування інфраструктури національної економіки

Питання для обговорення

1. Структура господарського комплексу України.
2. Стан та проблеми паливо-енергетичного комплексу України.
3. Класифікація галузей машинобудування.
4. Характеристика галузей, які належать до харчової промисловості України.
5. Класифікація транспорту за способом пересування.
6. Поняття «соціальна» та «ринкова» інфраструктури.

Завдання 1

Зазначені комплекси, галузі та сфери віднесіть до відповідної складової господарського комплексу України (табл. 1): сільське господарство; рекламні агентства; паливо-енергетичний комплекс; торгівля; міський електротранспорт; елементи спеціалізованої ринкової інфраструктури; громадський транспорт, зв'язок; біржі; виробництво будівельних матеріалів; кредитування населення; спорт; сім'я; відомчий транспорт; гірничо-металургійний комплекс; податкова система; шляхи сполучення загального користування; машинобудівельний; освіта; хімічний та нафтохімічний комплекс; фондоутворювальні галузі; державне страхування населення; будівництво; лісопромисловий комплекс; фінансова система; виробнича інфраструктура; охорону здоров'я; страхові компанії; промисловості будівельних матеріалів; легка промисловість; переробні галузі; аудиторські фірми; наука; релігія; побутове обслуговування; харчова промисловість; залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний транспорт; аукціони; бюджетна система; культура та мистецтво; трубопровідний транспорт; комерційно-виставкові зали та виставки; інститути громадянського суспільства; громадське харчування; охорона довкілля.

Таблиця 1 Склад та структура господарського комплексу України

Складові господарського комплексу	Галузі, сфери

Завдання 2

Схематично відобразити структуру паливо-енергетичного, лісового та агропромислового комплексів України. Коротко охарактеризувати їх галузі.

Завдання 3

Розподілити зазначені компоненти державних фінансів на два рівні, вказавши при цьому їх назви:

- цільові державні фонди,
- комунальний кредит,
- фінанси підприємств державного сектору,
- місцеві бюджети,
- цільові фонди місцевого самоврядування,
- державний бюджет,
- фінанси муніципальних підприємств,
- державний кредит.

Тема 1.4. Основні економічні показники функціонування національної економіки.

Питання для обговорення

1. Основні узагальнюючі показники функціонування національної економіки.
2. Яка одиниця є базовою в системі національних рахунків?
3. Методи обчислення ВВП.
4. Реальний та номінальний ВВП. Дефлятор.
5. Як визначаються ЧНП та ЧВП?
6. В чому полягає відмінність між ВВП та ВНП?
7. Що розуміють під національним доходом.
8. Основні соціально-економічні індикатори рівня життя населення.
9. Узагальнюючий показник рівня життя населення та методика його визначення.
10. Основні показники масштабів бідності.

Методичні пояснення для виконання завдань

Валовий внутрішній продукт (ВВП) — це сукупна ринкова вартість всього обсягу кінцевого виробництва, тобто всіх кінцевих товарів, вироблених і реалізованих протягом року.

Номінальний ВВП ($ВВП_H$) визначається в поточних цінах, тобто у цінах, які склалися на момент виробництва.

Реальний ВВП ($ВВП_p$) визначається у цінах, тобто у цінах базового періоду з коригуванням номінального ВВП на дефлятор.

Дефлятор (I_c) – це індекс цін, який враховує зміну цін на усю сукупність споживчих та інвестиційних товарів і послуг, які входять в обчислення ВВП країни.

Дефлятор ВВП (валового внутрішнього продукту) визначається як співвідношення між номінальним та реальним ВВП:

$$\text{Дефлятор ВВП} = \frac{ВВП_H}{ВВП_p} \times 100\%.$$

Реальний ВВП визначається за формулою $ВВП_p = \frac{ВВП_H}{I_c}$, де I_c – індекс цін.

Під час обчислення валового внутрішнього продукту (ВВП) використовують три методи:

- 1) виробничий (доданих вартостей);
- 2) кінцевого використання (за витратами);
- 3) розподільчий (за доходами).

Згідно з *виробничим методом* ВВП обчислюється за формулою

$$ВВП = \sum ((ВВ - МВ) + (НП - С)),$$

де ВВ – валовий випуск окремих галузей;

МВ – матеріальні витрати окремих галузей на проміжне споживання;

НП – непрямі податки на виробництво та імпорт;

С – державні субсидії.

Додана вартість – це вартість, яка створена в процесі виробництва на підприємстві і визначає його реальний внесок у створення вартості конкретного продукту

Додана вартість включає в себе:

- 1) оплату праці,
- 2) прибуток,
- 3) відсоток,
- 4) амортизацію.

Розраховується як різниця між виручкою від реалізації і вартістю матеріальних витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Згідно з *методом за витратами* ВВП обчислюється за формулою:

$$ВВП = СВ + ВІ + ДЗ + ЧЕ,$$

де СВ – споживчі витрати домашніх господарств;

ВІ – валові інвестиції;

ДЗ – державні витрати;

ЧЕ – чистий експорт.

Чистий експорт – це різниця між експортом та імпортом товарів і послуг, включаючи товари, що надаються як гуманітарна допомога, товари неорганізованої торгівлі, посилки, майно мігрантів.

Згідно з *методом за доходами* ВВП визначається за формулою:

$$ВВП = ЗП + КП + ДВ + ВБФ + НП - С + А,$$

де ЗП – заробітна плата працівників з урахуванням премій, доплат, надбавок;

КП – валовий корпоративний прибуток, тобто частина доходу, яка залишається на підприємстві після сплати податків, обов'язкових платежів;

ДВ – доходи від власності (рента, проценти, дивіденди);

ВБФ – відрахування у державні позабюджетні фонди (фонд соціального страхування, фонд сприяння зайнятості, дорожній фонд);

НП – непрямі податки на виробництво та імпорт (мити, акцизи, податок на додану вартість);

С – державні субсидії;

А – відрахування на реновацію капіталу (амортизація).

Розбіжності в результатах обчислення ВВП за наведеними методами згідно з міжнародною практикою статистичного обліку і звітності не повинні перевищувати 1-2 %.

Валовий національний продукт (ВНП) – це вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених національними факторами виробництва як у межах своєї країни, так і чи її межами за певний проміжок часу.

ВНП обчислюється за формулою: $ВНП = ВВП - ДВ_{ip} + ДВ_{нзр}$,

де $ДВ_{ip}$ – додана вартість, створена на території певної країни іноземними факторами виробництва;

$ДВ_{нзр}$ – додана вартість, створена національними ресурсами за кордоном.

Чистий національний продукт (ЧНП) – це показник, який розраховується як різниця між валовим національним продуктом та амортизаційними відрахуваннями:

$$\text{ЧНП} = \text{ВНП} - A.$$

Чистий внутрішній продукт (ЧВП) – це показник, який можна отримати зменшенням валового внутрішнього продукту на суму амортизаційних відрахувань:

$$\text{ЧВП} = \text{ВВП} - A.$$

Національний дохід (НД) – це сукупний дохід в економіці, який одержують власники факторів виробництва:

$$\text{НД} = \text{ЧВП} - \text{Чисті непрямі податки}.$$

Чисті непрямі податки розраховуються як різниця між непрямими податками на бізнес (*НП*) та субсидіями бізнесу (*С*):

$$\text{Чисті непрямі податки} = \text{НП} - С.$$

Для визначення тенденцій і динаміки економічних явищ та процесів розраховують темпи зростання і приросту економічних показників.

Темп зростання економічного показника визначають за формулою

$$T_z = \frac{EP_{n.p.}}{EP_{б.p.}} \times 100\%,$$

де $EP_{n.p.}$ – економічний показник поточного року;

$EP_{б.p.}$ – економічний показник базисного року.

Темп приросту економічного показника визначають за формулою

$$T_{np} = \frac{EP_{n.p.} - EP_{б.p.}}{EP_{б.p.}} \times 100\%.$$

У міжнародній практиці для вимірювання людського розвитку використовують узагальнюючий показник — **індекс людського розвитку (ІЛР)**. Існують різні методики його розрахунку. У щорічних звітах Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) широко використовують ІЛР, який враховує:

- стан здоров'я;
- рівень освіти;
- реальну купівельну спроможність населення.

Стан здоров'я населення характеризується показником очікуваного довголіття — тривалістю майбутнього життя після народження.

Показник досягнутого рівня освіти має дві складові: частку грамотного дорослого населення (віком понад 24 роки) і частку учнів початкових, середніх та вищих навчальних закладів у населенні віком до 24 років.

У якості рівня життя приймається реальний обсяг ВВП на душу населення, обчислений у доларах США, з урахуванням паритету купівельної спроможності національної валюти (ПКС). Якщо значення вище 5120 дол США (середнє по світу), то необхідно здійснити перерахунок за допомогою коригувальних коефіцієнтів, обчислених за прогресивною шкалою (поріг – 200). Наприклад, якщо ВВП 8556, то для обчислення використовуємо значення, отримане наступним чином: $5120 + (8556 - 5120) / 200 = 5137,18$.

Індекс людського розвитку розраховується як середня арифметична зі стандартизованих показників, що входять до його складу:

$$I_{\text{ГР}} = \frac{I_{\text{Д}} + I_{\text{Ос}} + I_{\text{РЖ}}}{3},$$

де $I_{\text{Д}}$ — індекс очікуваного довголіття; $I_{\text{Ос}}$ — індекс рівня освіти; $I_{\text{РЖ}}$ — індекс рівня життя.

При цьому стандартизовані показники, наведені в чисельнику, обчислюються за формулою:

$$I = \frac{X_{\text{ф}} - X_{\text{мін}}}{X_{\text{мак}} - X_{\text{мін}}},$$

де $X_{\text{ф}}$ — фактичне значення показника; $X_{\text{мін}}$, $X_{\text{мак}}$ — відповідно мінімальне та максимальне значення цього коефіцієнта, які прийнято за еталон у міжнародній практиці.

За еталон прийнято такі мінімальні та максимальні значення відповідних показників.

1. Очікуване довголіття, років:

- $X_{\text{мін}}$ в цілому для населення — 25; для чоловіків — 22,5; для жінок — 27,5;
- $X_{\text{мак}}$ — відповідно 85; 82,5; 87,5.

2. Досягнутий рівень освіти:

- $X_{\text{мін}}$ — грамотність дорослого населення та учнів становить 0 %;
- $X_{\text{мак}}$ — 100 %.

3. Рівень життя, дол. США ПКС:

- $X_{\text{мін}}$ — 100;
- $X_{\text{мак}}$ — 40 000.

Показники $I_{\text{Ос}}$ та $I_{\text{РЖ}}$ мають деякі особливості розрахунку. Так, показник досягнутого рівня освіти обчислюється з використанням вагових коефіцієнтів: для дорослого населення (ЛР) — $2/3$; для сукупної частки учнів (ЛУЧ) — $1/3$.

$$I_{\text{Ос}} = \frac{2}{3} I_{\text{ЛР}} + \frac{1}{3} I_{\text{ЛУЧ}}.$$

Завдання 1

Використовуючи дані наведеної таблиці 8, визначте двома методами ВВП (валовий внутрішній продукт) і НД (національний дохід).

Таблиця 1 Вихідні дані (грош. од.)

1	Експорт	2300	9	Трансфертні платежі	2400
2	Дивіденди	400	10	Відсотки на капітал	750
3	Амортизація	1100	11	Дохід від приватної власності	300
4	Заробітна плата	4800	12	Витрати споживачів	6600
5	Державні витрати	2900	13	Імпорт	3400
6	Рента	500	14	Податки на прибуток корпорації	600
7	Непрямі податки	1600	15	Нерозподілений прибуток корпорації	350
8	Чисті інвестиції	900			

Завдання 2

ВВП країни становив 5662 грошових одиниць, споживчі витрати – 2226, інвестиції – 865, державні витрати – 835.

Чому дорівнював чистий експорт?

Якою була його частка у ВВП (валовому внутрішньому продукті)?

Завдання 3

У країні у звітному році витрати на особисте споживання становлять 5494 млн грн; валові приватні інвестиції – 1256 млн грн; державні закупівлі товарів і послуг – 1455 млн грн; чистий експорт склав - 94 млн грн; чисті надходження доходів факторів від решти країн світу – - 8 млн грн; амортизація – 872 млн грн; непрямі податки – 585 млн грн.

Визначити:

- 1) валовий внутрішній продукт (ВВП);
- 2) чистий внутрішній продукт (ЧВП);
- 3) національний доход (НД).

Завдання 4

В країні ВВП реальний у базовому році становить 2450 грош.од., приріст реального ВВП у періоді, що аналізується, складає 3,5%, приріст цін - 8%.

Знайти номінальний ВВП у році, що аналізується.

Завдання 5

Визначити валовий внутрішній продукт в Україні. Вихідна інформація наведена в додатку Ж. Розрахунки оформити у вигляді таблиці 2. Зробити висновки.

Таблиця 2 Визначення валового внутрішнього продукту в Україні, млн грн

Склад ВВП	201_р.	201_р.
1. За виробничим методом		
2. За розподільчим методом		
3. За методом кінцевого використання		

Завдання 6

За даними таблиці 3 обчислити індекс людського розвитку і порівняти їх між собою, зробити висновки.

Граничний ВВП на душу населення — 5488 дол. ПКС. До того ж ІЛР набуває значень в межах від 0 до 1 і має таку градацію:

- 0,8 і більше – високий рівень розвитку,
- 0,5-0,799 – середній,
- 0,5 і менше – низький.

Середня тривалість життя в Україні станом на 1 січня 2017 року становить 71,7 років. З таким показником, що є найнижчим у Європі, держава посідає 123-є місце зі 194 країн світу поруч із Північною Кореєю, Азербайджаном та Узбекистаном. Індекс людського розвитку для України у 2017 році відносить країну на 69 місце з 169 держав і територій.

Таблиця 3 Вихідні дані для визначення ІЛР в Україні

Роки	Очікувана тривалість життя при народженні, років	Грамотність серед дорослого населення, %	Сукупна частка учнів серед населення відповідного віку, %	ВВП на душу населення (за паритетом купівельної спроможності), дол. США
2000				
201_				
201_				

Завдання 7

Проаналізувати в динаміці за 5 років вартість валового внутрішнього продукту на одну особу в Україні, Польщі, Німеччині, Грузії, Молдові, Франції тощо, скориставшись при цьому даними з офіційного сайту Держслужби статистики України. Зобразити графічно, зробити висновки.

Завдання 8

Розглянути в динаміці зовнішню торгівлю товарами за країнами (експорт і імпорт) (табл.4), визначити структуру, провести рейтингову оцінку.

Зробити висновки.

Таблиця 4 Зовнішня торгівля товарами України з країнами

Країни	Експорт, млн.дол. США			Темп росту, %	Імпорт, млн.дол. США			Темп росту, %
	2005р.	2010р.	2016р.		2005р.	2010р.	2016р.	
Україна – всього	34228,4	51405,2	36361,7		36136,3	60742,2	39249,8	
Білорусія	891,1	1899,2	903,2		939,8	2567,6	2777,8	
Польща	1010,4	1787,2	2200,0		1405,9	2788,8	2693,3	
Румунія	488,8	705,8	717,0		211,8	682,2	380,7	
Росія								
Туреччина								
Угорщина								
Словаччина								
Литва								
Латвія								
Болгарія								

МОДУЛЬ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 2.1. Державність та державне управління економікою.

Питання для обговорення

1. Сутність державного управління, його ознаки, об'єкти та суб'єкти.
2. Цілі та функції державного управління економікою.
3. Сутність державного регулювання економіки.
4. Основні функції держави.
5. Методи державного регулювання економікою.
6. Система органів державного управління економікою.

Завдання 1

Виберіть характерні ознаки державного управління економікою:

- динамізм; - суспільна активність; - цілепокладання; - наукова обґрунтованість; - системність; - прямоточність; - планомірність впливу; - паралельність;	- збалансованість; - універсальність; - економічність; - практичність; - цілеспрямованість; - історичність; - ритмічність; - різноманітність форм здійснення.

Завдання 2

До колонки А виберіть вірну відповідь із колонки Б.

А		Б	
Основні функції держави		Їх суть	
1	Цільова	1	встановлення регуляторів з метою стримування певних аспектів національної економіки і їх руху у відповідному напрямі
2	Стимулювальна	2	здійснення державою контролю та впливу на процеси соціального розвитку через ряд інструментів
3	Нормотворення	3	здійснення контролю за виконанням усіх норм і нормативів, стандартів і програм
4	Коригуюча	4	державою здійснюється прогноз можливих варіантів соціально-економічного розвитку економіки
5	Соціально-екологічна	5	державою встановлюються нормативні та законодавчі документи у сфері економічного розвитку і є обов'язковими для виконання
6	Контрольовальна	6	забезпечення суспільно необхідними благами, які споживаються усіма громадянами і їх важко вартісно виміряти
7	Прогнозування	7	сприяє своєчасному відслідковуванню та реакції держави на процеси, які відбуваються в економіці
8	Захисту конкуренції	8	здійснення коригування руху обмежених економічних ресурсів з метою їх найраціональнішого використання
9	Управління державним сектором економіки	9	встановлюються найзагальніші та специфічні цілі, плани і пріоритети економічного розвитку держави, які реалізуються шляхом державних програм
10	Стабілізаційна	10	державою регулюється антимонопольна діяльність суб'єктів господарської діяльності, ціни, створення монополій

Тема 2.2. Політика економічного зростання в національній економіці.

Питання для обговорення

1. Поняття «економічне зростання» та його значення в національній економіці.
2. Чи існують відмінності між економічним зростанням та економічним розвитком і в чому вони полягають, якщо існують?
3. Основні показники, що характеризують економічний розвиток.
4. Назвіть групи чинників економічного зростання.
5. У чому полягають відмінності між екстенсивним та інтенсивним типами економічного зростання?

Завдання 1

Основними показниками, які характеризують *економічний розвиток країн, є:*

- темпи приросту ВВП;
- ВВП на душу населення;
- темпи приросту ВВП на душу населення;
- виробництво основних видів промислової продукції на душу населення;
- темпи приросту виробництва основних видів промислової та сільськогосподарської продукції на душу населення;
- показники ефективності функціонування національної економіки, що визначаються на підставі ВВП (продуктивність праці, фондівіддача, фондомісткість, матеріаломісткість, енергомісткість тощо);
- показники рівня і якості життя населення (середня тривалість життя, рівень освіти населення, середня тривалість робочого дня, індекс людського розвитку тощо);
- індекс економічного зростання ВВП.

За даними, наведеними в додатках Б, Ж, З, визначити основні показники економічного розвитку України за 2-3 роки. Зробити висновки.

Завдання 2

Навести порівняльну характеристику моделей економічного зростання та розвитку (табл. 1).

Таблиця 1 Характеристика моделей економічного зростання та економічного розвитку

Критерій	Моделі зростання	Моделі розвитку
Мета		
Зміни		
Об'єкт		

Завдання 3

Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання мають ряд характерних ознак. У вигляді таблиці порівняйте їх основні ознаки.

Зробити висновки.

Тема 2.3. Структурна перебудова національної економіки.

Питання для обговорення

1. Сутність структурної політики та її цілі.
2. Рівні структурної трансформації.
3. Охарактеризуйте основні види структурних співвідношень.
4. Основні типи структурної політики держави.
5. Науково-технічна політики та її методи.
6. Інноваційна політика: мета, об'єкт та завдання.
7. Інноваційна діяльність та її види.
8. Класифікація інновацій.
9. Сутність та напрями державної інвестиційної політики.

Завдання 1

Із наведених нижче державних важелів та заходів відберіть такі, що використовуються за активної структурної політики.

1. Припинення виробництва у депресивних галузях.
2. Державна програма структурних перетворень.
3. Заходи для стимулювання розвитку галузей, які прискорюють впровадження досягнень НТП.
4. Підтримування енергоощадних виробництв і технологій.
5. Митна політика.
6. Політика прискореної амортизації.
7. Централізовано встановлені ціни.
8. Пряме державне інвестування.
9. Створення спеціальних фондів для фінансування.
10. Методи індикативного планування.
11. Залучення іноземних і вітчизняних приватних інвестицій.
12. Податкові та кредитні пільги.
13. Заходи для стимулювання переливання капіталу в пріоритетні галузі.

Завдання 2

Із наведених нижче методів регулювання відберіть ті, що належать прямого регулювання науково-технічної політики:

- 1) інструменти податкової політики;
- 2) визначення державних пріоритетів розвитку науки і техніки;
- 3) державні науково-технічні програми;
- 4) правовий захист інтелектуальної власності;
- 5) державне замовлення в науково-технічній сфері;
- 6) гнучка амортизаційна політика;
- 7) державна науково-технічна експертиза;

8) бюджетне фінансування досліджень та робіт для пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки;

9) державна політика у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва;

10) стимулювальна фінансово-кредитна політика;

11) підготовка науково-технічних кадрів;

12) державна політика у сфері патентів і ліцензій.

Завдання 3

Для колонки А оберіть вірні відповіді із колонки Б.

А		Б	
1	Мета інноваційної політики	а)	передбачає створення й використання нововведення у межах однієї організації
2	Метою інвестиційної політики	б)	нововведення стають предметом купівлі-продажу між виробниками та споживачами
3	Простий внутрішньоорганізаційний інноваційний процес	в)	створення конкурентного середовища, реалізація програм структурної перебудови економіки, спрямування інвестицій у пріоритетні галузі та програми
4	Простий міжорганізаційний інноваційний процес	г)	виявляється у підготовці нових виробників для нововведення
5	Розширений інноваційний процес	д)	забезпечення сприятливого макросередовища, пошук оптимальних шляхів отримання і поширення нововведень

Завдання 4

Скориставшись статистичною інформацією Держслужби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua/>), проаналізувати за 2-3 роки інноваційну діяльність економіки України. Зробити висновки.

Завдання 5

Випишіть основні чинники ефективності національної економіки:

- розширення ринків збуту;
- рівень доходів певних верств населення;
- формування регіональної структури;
- зростання ВВП;
- підвищення рентабельності;
- ступінь задоволення суспільних потреб;
- формування оптимальних галузевих, секторних та регіональних пропорцій відтворення;
- здійснення цінової та експортно-імпоротної політики.

Тема 2.4. Інтеграція національної економіки у світове господарство.

Питання для обговорення

1. Основні передумови міжнародної економічної інтеграції.
2. Основна мета економічної інтеграції.
3. Цілі міжнародної економічної інтеграції.
4. Етапи розвитку інтеграційних процесів.
5. Найрозвиненіші у світі інтеграційні угруповання.
6. У яких інтеграційних об'єднаннях бере участь Україна?

Завдання 1

Схематично відобразити етапи міжнародної економічної інтеграції.
Дайте відповіді на наступні запитання:

1. Що являється підготовчим етапом інтеграційного процесу?
2. В чому полягає відмінність між митним та економічним союзами як формами міжнародної економічної інтеграції?

Завдання 2

Із нижченаведених інтеграційних угруповань, об'єднань та організацій оберіть лише ті, в яких Україна бере участь:

- Міжнародний валютний фонд (МВФ),
- Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ),
- Співдружність незалежних держав (СНД),
- Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС),
- Міжнародна організація ГУУАМ,
- Організація об'єднаних націй (ООН),
- Європейський союз (ЄС),
- Світова організація торгівлі (СОТ),
- Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА),
- Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС),
- Міжнародне угруповання МЕРКОСУР,
- Союз Арабського Магрибу,
- Світовий банк (СБ),
- Організація міжнародної цивільної авіації (ІКАО).

Коротко їх охарактеризуйте.

Завдання 3

Порівняти Україну з кількома країнами Європейського Союзу за основними показниками економічного розвитку (табл. 1). Найбільшими країнами ЄС є Франція, Іспанія, Швеція, Німеччина, Польща, Італія, Великобританія. Зробити висновки.

Таблиця 1 Порівняльна характеристика економічного розвитку України і деяких країн ЄС

Показники	Україна				
Столиця					
Територія, тис. км ²					
Середньорічна чисельність населення, млн					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Щільність населення, осіб на 1 км ²					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Сумарний коефіцієнт народжуваності					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Середня очікувана тривалість життя при народженні жінок, років					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Середня очікувана тривалість життя при народженні чоловіків, років					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Рівень економічної активності жінок віком 15-64 роки, %					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Рівень економічної активності чоловіків віком 15-64 роки, %					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Рівень безробіття, %					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Середньомісячна заробітна плата, дол. США					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
ВВП, млн дол. США за паритетом купівельної спроможності 2010 року					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					

Темпи приросту ВВП, % до попереднього року					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
ВВП на 1 особу, дол. США за ПКС 2010 року					
– 201_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Темпи приросту промислової продукції, % до попереднього року					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Зміна споживчих цін, % до попереднього року					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Зміни цін виробників промислової продукції, % до попереднього року					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					
Експорт-імпорт давальницької сировини за країнами, тис.дол. США					
– 200_р.					
– 201_р.					
– 201_р.					

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

1. Формування економічних теорій національних економік розпочалось за часів...
  - А) Середньовіччя;
  - Б) Стародавнього світу;
  - В) Київської Русі;
  - Г) Марксизму.

2. Суб'єктами національної економіки є:
  - А) юридичні та фізичні особи;
  - Б) сукупність галузей та регіонів країни;
  - В) господарський комплекс певної країни;
  - Г) домашні господарства, підприємства, фірми, корпорації та держава.

3. Продуктивні сили, техніко-економічні відносини, організаційно-економічні відносини, конкретні економічні зв'язки, господарський механізм, сектори – це:
  - А) загальні ознаки національної економіки;
  - Б) особливі ознаки національної економіки;
  - В) принципи національної економіки;
  - Г) структура національної економіки.

4. Індекс цін, який враховує зміну цін на усю сукупність споживчих та інвестиційних товарів і послуг, які входять в обчислення валового внутрішнього продукту країни, - це:
  - А) дефлятор ВВП;
  - Б) індекс Ласпейреса;
  - В) індекс Пааше;
  - Г) індекс Фішера.

5. Здійснюючи контроль за виконанням усіх норм і нормативів, стандартів і програм, держава виконує:
  - А) коригуючи функцію;
  - Б) функцію нормотворення;
  - В) стабілізуючу функцію;
  - Г) контролювальну функцію.

6. Демократія – це:
  - А) форма державно-політичного устрою суспільства;
  - Б) форма організації суспільних відносин;
  - В) форма державного правління;
  - Г) всі відповіді вірні.

7. Закономірний та цілеспрямований процес взаємодії національних економік, який ґрунтується на їхніх економічних та політичних інтересах, реалізується у формі міждержавних угод та регулюється на міждержавному рівні, - це...
  - А) економічний розвиток;

- Б) економічне зростання;
- В) інноваційний розвиток;
- Г) економічна інтеграція.

8. Національна економіка – це:

- А) економічна система;
- Б) учення про господарський комплекс певної країни;
- В) сформована спільність людей;
- Г) спосіб регулювання господарської діяльності на макрорівні.

9. Під базовими інституціями національної економіки розуміємо:

- А) основні елементи економічної системи;
- Б) сукупність галузей та регіонів;
- В) сукупність традицій та звичок, норм і правил;
- Г) економічні цикли розвитку.

10. Узагальнюючим показником рівня життя населення є:

- А) реальна заробітна плата;
- Б) обсяг реального валового внутрішнього продукту на душу населення;
- В) грошові доходи та витрати населення;
- Г) індекс людського розвитку.

11. Вид діяльності держави, що полягає у здійсненні управлінського організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають втручання держави задля соціально-економічного розвитку і забезпечення реалізації державної політики у сферах суспільного життя і т.д., - це:

- А) державне управління;
- Б) державна політика;
- В) державне регулювання економіки;
- Г) державне планування економіки.

12. Головною ланкою системи органів центральної виконавчої влади, які покладені формувати та реалізовувати державну політику у сферах суспільного життя, є:

- А) державні комітети;
- Б) Верховна Рада України;
- В) міністерства України;
- Г) Кабінет Міністрів.

13. Темпи світового економічного зростання за останні 100 років за показником ВВП становили в середньому...

- А) 3,2 %;
- Б) 5 %;
- В) 1,6 %;
- Г) 10,5 %.

14. Якому рівню економічної інтеграції характерна узгоджена відміна групою країн національних митних тарифів, введення спільного митного тарифу та єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн?

- А) економічний союз;
- Б) митний союз;
- В) зона вільної торгівлі;
- Г) спільний ринок.

15. Сукупність галузей та регіонів країни, різноманітні природно-господарські та соціально-економічні процеси та явища, які відбуваються у цих територіальних межах – це:

- А) нація;
- Б) об'єкти національної економіки;
- В) суб'єкти національної економіки;
- Г) структура національної економіки.

16. Представники інституціоналізму виділяють такі базові інститути:

- А) підприємство, домогосподарство, фірми, власність, робітники, менеджмент, праця, культура ділової поведінки;
- Б) законодавство, ринок, держава, економічний потенціал, господарський механізм, норми, звичаї і традиції тощо;
- В) галузі, сфери суспільного виробництва;
- Г) влада, власність, управління, праця.

17. Показник, який розраховується як різниця між валовим національним продуктом та амортизаційними відрахуваннями, – це:

- А) національний дохід;
- Б) чистий валовий продукт;
- В) чистий експорт;
- Г) чистий національний продукт.

18. Цілісний блок галузей, підпорядкований реалізації однієї мети – задоволення потреб народу у продуктах харчування і товарах із сільгоспсировини, – це :

- А) агропромисловий комплекс;
- Б) промисловий комплекс;
- В) будівельний комплекс;
- Г) ринкова інфраструктура.

19. Економічне зростання є змістом:

- А) розвитку;
- Б) інтеграції;
- В) інновації;
- Г) прогресу.

20. Розрізняють три способи прогнозування:

- А) прогноз, план, гіпотеза;
- Б) експертний, екстраполяції, моделювання;
- В) ретроспекція, діагноз, перспекція;
- Г) простий внутрішньо-організаційний, простий міжорганізаційний, розширений.

21. Механізм функціонування якого інтеграційного угруповання країн ґрунтується на політико-правовій системі управління, яку утворюють наднаціональні або міждержавні органи та елементи національно-державного регулювання?

- А) Європейська асоціація вільної торгівлі;
- Б) Тихоокеанське економічне співтовариство;
- В) Північноамериканська угода про вільну торгівлю;
- Г) Європейський Союз.

22. До основних принципів національної економіки належать такі принципи:

- А) цілепокладання, динамізму, системності, науковості, історичності, збалансованості;
- Б) спеціалізації, пропорційності, паралельності, ритмічності, безперервності, прямоточності, гнучкості;
- В) історичності, науковості, системності, динамічності;
- Г) адаптації, гласності, рівності, самостійності, реалістичності, орієнтованості, реалістичності, збалансованості, оцінювання.

23. На макрорівні основними економічними інститутами є:

- А) підприємства, домогосподарства, фірми, власність, робітники, менеджмент, праця, культура ділової поведінки;
- Б) законодавство, ринок, держава, особливості державного устрою, економічний потенціал, господарський механізм, норми, звичаї і традиції суспільства, менталітет нації, демократія, свобода тощо;
- В) галузі, сфери суспільного виробництва;
- Г) власність, управління, праця.

24. Під підвищенням загального рівня цін, що супроводжується спадом купівельної спроможності грошей, розуміють:

- А) рецесію;
- Б) кризу;
- В) інфляцію;
- Г) депресію.

25. В результаті утворення монополій, прояву здійснення монополістами монопольної поведінки на ринку, зосередження в їх руках значної частини виробництва і збуту товарів та послуг, виникає...

- А) неповнота ринку;
- Б) недосконалість інформації;
- В) неспроможність конкуренції;
- Г) неспроможність ринку забезпечити людей суспільними товарами.

26. Матеріальні та духовні цінності людини, що формуються та розвиваються під впливом потреб, а також суперечності економічної системи, виступають рушійними силами:

- А) економічного розвитку;
- Б) економічного зростання;
- В) міжнародної економічної інтеграції;
- Г) науково-технічного прогресу.

27. Стадії наукового аналізу об'єкта прогнозування такі:

- А) гіпотеза, прогноз, програма;
- Б) ретроспекція, діагноз, перспекція;
- В) пік, спад, дно, піднесення;
- Г) відбір, формування, розроблення, затвердження, реалізація, звіт.

28. Поняття «інтеграція» в перекладі з латинської мови означає:

- А) правила гри;
- Б) поєднання в ціле;
- В) нововведення;
- Г) головні пізнання.

29. В економічній літературі виділяють такі моделі національної економіки:

- А) вільна економіка, змішана економіка;
- Б) європейська економіка, економіка державно-керованого типу, порівняно вільна економіка США;
- В) ринкова економіка, командно-адміністративна економіка, змішана економіка;
- Г) всі відповіді вірні.

30. На мікрорівні виділяють такі інституціональні елементи є:

- А) підприємства, домогосподарства, фірми, робітники, менеджмент, праця, культура ділової поведінки, власність;
- Б) законодавство, ринок, держава, особливості державного устрою, економічний потенціал, господарський механізм, норми, звичаї і традиції суспільства, менталітет нації, демократія, свобода тощо;
- В) галузі, сфери суспільного виробництва;
- Г) власність, управління, праця.

31. Рівень безробіття визначається як співвідношення:

- А) кількості безробітних до робочої сили;
- Б) економічно-активного населення до кількості безробітних;
- В) кількості безробітних до зайнятого населення;
- Г) кількості безробітних та економічно неактивного населення до робочої сили.

32. Методи державного регулювання за формами впливу поділяються на:

- А) державні, ринкові та громадські;
- Б) загальні та локальні;
- В) прямого та непрямого впливу;

Г) правові, адміністративні, пропагандистські та економічні.

33. Поняття «економічне зростання» та «економічний розвиток»:

- А) не співвідносяться між собою;
- Б) мають однакове наповнення;
- В) мають різне наповнення;
- Г) співвідносяться між собою.

34. Виокремлюють три форми інноваційного процесу:

- А) проста внутрішньоорганізаційна, проста міжорганізаційний, розширена;
- Б) технічна, технологічна, соціально-економічна, управлінська;
- В) прогресивна, стихійна, стабілізуюча;
- Г) пасивна, активна.

35. У яких інтеграційних об'єднаннях бере участь Україна?

- А) Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС);
- Б) Співдружність Незалежних Держав (СНД)
- В) міжнародна організація ГУУАМ;
- Г) всі відповіді вірні.

36. Економічна система національної економіки складається з таких підсистем:

- А) низький, середній, високий;
- Б) держава, нація, політика, культура;
- В) продуктивні сили, техніко-економічні відносини, організаційно-економічні відносини, економічні зв'язки, господарський механізм, сектори;
- Г) мікрорівень, мезорівень, макрорівень.

37. Вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених в межах національної території певної країни за певний період як резидентами, так і нерезидентами, – це:

- А) валовий випуск;
- Б) валовий внутрішній продукт;
- В) валовий національний продукт;
- Г) національний дохід.

38. План утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій певної організації – це:

- А) державний бюджет;
- Б) бюджет;
- В) зведений бюджет;
- Г) бюджетний устрій.

39. Сучасні науковці трактують «економічне зростання» як:

- А) збільшення кількості товарів та послуг, які продукує національна економіка, з одночасним підвищенням продуктивності;

- Б) процес функціонування та еволюції економічної системи у довготерміновому періоді, що характеризується зміною ринкової кон'юнктури;
- В) найвищий ступінь розвитку суспільно територіального поділу праці між країнами, основою є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін випущеною продукцією визначеної кількості та якості;
- Г) жодна відповідь невірна.

40. Які методи прогнозування передбачають вивчення попереднього сучасного стану розвитку об'єкта і перенесення закономірностей розвитку на майбутнє?

- А) індивідуальні експертні оцінки;
- Б) екстраполяції;
- В) моделювання;
- Г) колективні експертні оцінки.

41. Зменшення втрат населення від проявів економічної кризи – це:

- А) мета проведення соціальної політики;
- Б) головна ціль державного управління економікою;
- В) засади соціального захисту;
- Г) мета проведення політики зайнятості.

42. Інтеграційне угруповання, яке створене у 1960 році в Стокгольмі для полегшення і розширення торгівлі між країнами-членами: Австрією, Францією, Ісландією, Норвегією, Швецією, Швейцарією, Великобританією, Данією, Португалією, – це...

- А) Європейська асоціація вільної торгівлі;
- Б) Тихоокеанське економічне співтовариство;
- В) Північноамериканська угода про вільну торгівлю;
- Г) Європейський Союз.

43. Методологія національної економіки включає:

- А) загальні та спеціальні методи;
- Б) загальні та особливі методи;
- В) загальнонаукові та специфічні методи;
- Г) жодна відповідь невірна.

44. Мезорівень включає в себе такі інституції:

- А) підприємства, домогосподарства, фірми, робітники, менеджмент, праця, культура ділової поведінки, власність;
- Б) законодавство, ринок, держава, особливості державного устрою, економічний потенціал, господарський механізм, норми, звичаї і традиції суспільства, менталітет нації, демократія, свобода тощо;
- В) галузі, сфери суспільного виробництва;
- Г) власність, управління, праця.

45. Сукупна ринкова вартість товарів та послуг, вироблених за рік резидентами країни в базових цінах, – це:

- А) валовий випуск;
- Б) валовий внутрішній продукт;
- В) валовий національний продукт;
- Г) національний дохід.

46. Витрати Державного бюджету на розвиток галузей, регіонів і сфер діяльності здійснюється у формах:

- А) поточні видатки та видатки розвитку;
- Б) дотації, субсидії, субвенції;
- В) фінансування державних послуг, фінансування виробництва суспільних товарів, видатки державних цільових фондів, інші видатки;
- Г) поточні, прогнозні, минулі.

47. Забезпечення сприятливого макросередовища для інноваційного процесу, пошук оптимальних шляхів отримання і поширення нововведень – це мета:

- А) інноваційної політики;
- Б) податкової політики;
- В) науково-технічної політики;
- Г) інвестиційної політики.

48. За очікуваним результатом економіко-математичні моделі поділяються на:

- А) статичні та динамічні;
- Б) факторні, структурні, комбіновані, мережеві та імітаційні;
- В) мінімізація витрат та максимізація результату;
- Г) однопродуктові та багатопродуктові.

49. Основні етапи міжнародної економічної інтеграції:

- А) зона вільної торгівлі, економічний та митний союзи, спільний ринок, повна інтеграція;
- Б) економічний розвиток, економічне зростання, інновації;
- В) пік, криза, депресія, пожвавлення;
- Г) ретроспекція, діагноз, перспекція.

50. Першу системну теорію національної економіки, яка виникла в Англії упродовж XVII – XVIII, називають...

- А) марксизму;
- Б) маржиналістською;
- В) монетаризму;
- Г) меркантилістською.

51. До узагальнюючих показників функціонування національної економіки належать:

- А) валовий випуск, валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, чистий національний продукт, чистий внутрішній продукт, національний дохід;
- Б) валовий національний продукт, рівень безробіття, рівень інфляції, національний дохід;
- В) номінальний валовий внутрішній продукт, реальний валовий внутрішній продукт, дефлятор;
- Г) всі відповіді вірні.

52. Основними цілями державного управління, що характеризують суспільство, є:

- А) тактичні;
- Б) стратегічні;
- В) оперативні;
- Г) забезпечувальні.

53. Інституційний, макроекономічний, мезоекономічний та мікроекономічний – це рівні:

- А) національної економіки;
- Б) структурної трансформації;
- В) структурної політики держави;
- Г) ринкової інфраструктури.

54. Основними методами планово-економічних розрахунків в макроекономічному плануванні є:

- А) балансовий та нормативний;
- Б) абсолютний та відносний;
- В) директивний та індикативний;
- Г) виробничий, кінцевого використання, розподільчий.

55. У світовій практиці виділяють такі моделі соціальної політики держави:

- А) американська, шведська, німецька, англосаксонська, японська;
- Б) ліберальна та соціал-демократична;
- В) європейська, азійська, американська, японська, китайська, австралійська;
- Г) традиційні, сучасні та перспективні.

56. Яка форма інтеграції передбачає створення пільгової зони регіонального типу, у межах якої відбувається повна відміна митних тарифів у взаємній торгівлі за збереження національних митних тарифів у відносинах з третіми країнами?

- А) економічний союз;
- Б) митний союз;
- В) зона вільної торгівлі;
- Г) спільний ринок.

57. Представники інституціоналізму виділяють такі базові інститути національної економіки:

- А) влада, власність, управління, праця;
- Б) держава, політика, культура, нація;
- В) традиції, звичаї, норми, правила;
- Г) підприємства, робітники, законодавство.

58. Сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу матеріальних благ і послуг, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку, – це:

- А) національна економіка;
- Б) економічний потенціал;
- В) економічна політика;
- Г) виробничий потенціал.

59. Демократія – це...

- А) форми і варіанти економічної поведінки;
- Б) форма державно-політичного устрою суспільства;
- В) елемент економічної свободи;
- Г) обмежені умови господарювання.

60. При обчисленні валового внутрішнього продукту використовують такі методи:

- А) балансовий та нормативний;
- Б) номінальний та реальний;
- В) директивний та індикативний;
- Г) виробничий, кінцевого використання (за витратами), розподільчий (за доходами).

61. Комплекс заходів, спрямованих на досягнення певних цілей, які мають ознаки директивності та індикативності, – це...

- А) гіпотеза;
- Б) план (програма);
- В) прогноз;
- Г) модель.

62. Згідно з теорією митного союзу в економіці виникають два типи ефектів:

- А) статичні і динамічні;
- Б) активні і пасивні;
- В) неминучі і постійні;
- Г) позитивні і негативні.

63. Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Організація міжнародної цивільної авіації, Світова організація торгівлі – найважливіші глобальні організації, з якими Україна...

- А) в перспективі прагне органічно поєднатися;
- Б) активно співпрацює;
- В) веде переговори;

Г) завершує процеси вступу.

64. Вчення про господарський комплекс певної країни, яке включає в себе сукупність теоретичних та методологічних підходів щодо подальшого розвитку цього комплексу, – це:

- А) економіка;
- Б) національна економіка;
- В) економічна система;
- Г) макроекономіка.

65. Господарський комплекс національної економіки України складається з:

- А) промислового комплексу, агропромислового комплексу, будівельного комплексу;
- Б) промислового комплексу, транспорту та зв'язку, агропромислового комплексу, будівельного комплексу, соціальної та ринкової інфраструктури;
- В) агропромислового комплексу, будівельного комплексу, транспорту та зв'язку;
- Г) жодна відповідь невірна.

66. Національний дохід розраховується:

- А) валовий національний продукт мінус амортизаційні відрахування;
- Б) валовий внутрішній продукт мінус амортизаційні відрахування;
- В) чистий валовий продукт мінус чисті непрямі податки;
- Г) валовий внутрішній продукт мінус додана вартість, створена на території певної країни іноземними факторами виробництва плюс додана вартість, створена національними ресурсами за кордоном.

67. В Україні для вимірювання межі бідності використовують такі показники:

- А) мінімальний споживчий бюджет;
- Б) межа малозабезпеченості;
- В) прожитковий мінімум;
- Г) всі відповіді вірні.

68. Можливість формувати свою економічну політику, втілювати її в життя, виконувати, основні функції, продиктовані інтересами нації, а не окремих соціальних класів і груп означає:

- А) економічна свобода підприємств;
- Б) економічна свобода держави;
- В) економічна свобода;
- Г) економічна свобода у межах домашнього господарства.

69. Основними елементами економічного потенціалу є:

- А) природні ресурси;
- Б) фінансові ресурси;
- В) економічні ресурси;
- Г) національне багатство.

70. Найрозвинутіше у світі інтеграційне угруповання, яке започатковане у 1967 році на основі злиття трьох організацій, створених шестіркою провідних країн – ФРН, Францією, Італією, Нідерландами, Бельгією і Люксембургом, – це...

- А) Європейська асоціація вільної торгівлі;
- Б) Тихоокеанське економічне співтовариство;
- В) Північноамериканська угода про вільну торгівлю;
- Г) Європейський Союз.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Визначити та проаналізувати основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Київській, Одеській, Волинській та Луганській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 2. У звітному році ВВП країни становив 9541 грошових одиниць, споживчі витрати – 3826 грош. од., інвестиції – 965 грош. од., державні витрати – 1015 грош. од.; у базисному році ВВП країни становив 8782 грошових одиниць, споживчі витрати – 2514 грош. од., інвестиції – 1053 грош. од., державні витрати – 988 грош. од. Визначити чистий експорт та його частку у ВВП (валовому внутрішньому продукті) у звітному та базисному роках. Зробити висновки.

Завдання 3. Визначити структуру загальних витрат інноваційної діяльності за напрямками використання в Україні за сім останніх років (*таблиця 2* (Додаток Д)). Зробити висновки.

Завдання 4. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Миколаївській, Тернопільській, Закарпатській та Донецькій областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 5. У звітному році номінальний обсяг ВВП становив 576,4 млрд грн, що на 21,7% вищим порівняно з базовим роком. У базисному році номінальний обсяг ВВП становив 484,3 млрд грн, що на 14,3% нижчим порівняно із базовим роком. Визначити реальний обсяг ВВП з урахуванням індексу цін відповідно у базисному та звітному роках. Зробити висновки.

Завдання 6. Проаналізувати в динаміці чисельність працівників наукової сфери в Україні за десять останніх років (*таблиця 1* (Додаток В)). Зробити висновки.

Завдання 7. Визначити трьома методами валовий внутрішній продукт в Україні за I і II квартали 2015 та 2016 років (Додаток Ж).

Розрахунки оформити у вигляді таблиці 1. Зробити висновки.

Таблиця 1 Визначення валового внутрішнього продукту в Україні

Склад ВВП	I квартал		II квартал		Темп росту, %	
	базисний рік	звітний рік	базисний рік	звітний рік	I квартал	II квартал
1. За виробничим методом						
-						
2. За розподільчим методом						
-						
3. За методом кінцевого використання						
-						
-						

Завдання 8. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Миколаївська, Херсонській, Дніпропетровській та Полтавській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 9. У країні у звітному році витрати на особисте споживання становлять 5583 грош. од., валові приватні інвестиції – 1356 грош. од., державні закупівлі товарів і послуг – 1255 грош. од., чистий експорт склав - 89 грош. од., чисті надходження доходів факторів від решти країн світу – - 9 грош. од., амортизація – 898 грош. од., непрямі податки – 673 грош. од.

Визначити валовий внутрішній продукт (ВВП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний доход (НД).

Завдання 10. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Черкаській, Львівській, Кіровоградській та Харківській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 11. Визначити структуру загальних витрат за джерелами фінансування інноваційної діяльності в Україні за сім останніх років (*таблиця 1* (додаток Д)) . Зробити висновки.

Завдання 12. Використовуючи дані наведені в таблиці 11, визначте двома методами валовий внутрішній продукт і національний дохід.

Таблиця 11

Вихідні дані для розрахунку ВВП двома методами

№ п.п.	Показники	грош. од.	№ п.п.	Показники	грош. од.
1	Експорт	2400	9	Трансфертні платежі	2400
2	Дивіденди	350	10	Відсотки на капітал	650
3	Амортизація	1050	11	Дохід від приватної власності	300
4	Заробітна плата	3800	12	Витрати споживачів	5600
5	Державні витрати	2700	13	Імпорт	3550
6	Рента	600	14	Податки на прибуток корпорації	500
7	Непрямі податки	1300	15	Нерозподілений прибуток корпорації	450
8	Чисті інвестиції	800			

Завдання 13. Визначити структуру загальних витрат інноваційної діяльності за напрямками використання в Україні за п'ять останніх років (*таблиця 2* (Додаток Д)). Зробити висновки.

Завдання 14. Визначити трьома методами валовий внутрішній продукт в Україні за III і IV квартали 2010 та 2011 років (Додаток Ж). Розрахунки оформити у вигляді таблиці 10. Зробити висновки.

Завдання 15. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Вінницькій, Сумській, Миколаївській та Дніпропетровській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 16. У звітному році, що аналізується, в країні номінальний ВВП складав 565 млн грн, реальний ВВП – 248 млн грн; у базисному році номінальний ВВП складав 464 млн грн, реальний ВВП – 301 млн грн. Визначити дефлятор ВВП та приріст номінального ВВП за рахунок цін за два роки. Зробити висновки.

Завдання 17. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Хмельницькій, Житомирській, Рівненській та Одеській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 18. Визначити трьома методами валовий внутрішній продукт в Україні за I і IV квартали 2015 та 2016 років (Додаток Ж). Розрахунки оформити у вигляді таблиці 10. Зробити висновки.

Завдання 19. Визначити основні сумарні показники руху населення (абсолютні та відносні) за два роки в Україні, Чернівецькій, Івано-Франківській, Запорізькій та Чернігівській областях (додаток Б). Зробити висновки.

Завдання 20. Проаналізувати створення та використання передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності на підприємствах України, використовуючи інформацію на офіційному сайті <http://www.ukrstat.gov.ua/>. Зробити висновки.

Завдання 21. Проаналізувати прямі інвестиції з країн світу в економіці України та прямі інвестиції з України в економіці країн світу за 2010-2016 рр. Зробити висновки.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання виконується кожним здобувачем вищої освіти і за тиждень до залікової здається на перевірку викладачу.

Індивідуальне завдання можна виконати в 1-й із трьох форм:

1. Написання і захист Наукової роботи.
2. Написання, друк 2-х тез або 1 статті фахової та участь у всеукраїнській чи міжнародній конференціях під керівництвом викладача.
3. Виконання розрахункових 2-3 завдань (залежно від їх складності).

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Наукова робота складається з 3-х частин.

Перша частина – дослідження по обраній темі.

Друга частина – тестові завдань по обраній темі.

Третя частина – словник основних понять і термінів по обраній темі.

Четверта частина – презентація (5-10 слайдів).

ЧАСТИНА І

Структура роботи повинна бути наступною:

- вступ,
- виклад основного матеріалу (основна частина),
- висновки,
- список використаних джерел.

Обсяг роботи не може перевищувати 15 сторінок друкованого тексту:

титульний аркуш (1 стор.), зміст (1 стор.), вступ (1 стор.), основна частина (8 стор.), висновки (1 стор.), список використаних джерел (1 стор.); словник (2 стор), тести (2 стор.).

Роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша формату А4 (210×297 мм). Текст необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word, шрифт тексту – Times New Roman Cyr, через полуторний інтервал, розмір – 14pt. Шрифт друку повинен бути чітким.

На кожній сторінці текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм ,

нижнє – не менше 20 мм. Будь-які скорочення слів в роботі не допускаються, крім загальноприйнятих: грн., кг, ц, т, га та інші. Щільність тексту повинна бути однаковою, букви або цифри – чіткими. Описки і неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (**додаток А**), який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. “Зміст”, “Вступ”, “Висновки”, “Список використаних джерел” не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова “Розділ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка дається заголовок розділу.

Заголовки структурних частин роботи “Зміст”, “Вступ”, “Виклад основного матеріалу”, “Висновки”, “Список використаних джерел”, друкують симетрично до тексту великими літерами. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Вступ (1 сторінка). Стисло обґрунтовується актуальність, важливість та необхідність проведення дослідження з обраної теми, формулюються ціль і завдання роботи у загальному вигляді та їх зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями, аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які опирається автор.

Виклад основного матеріалу (8 сторінок). Текст основної частини роботи поділяють на **3 розділи**, які в свою чергу можуть бути розділені на підрозділи. Основна частина носить по змісту як теоретичний, так і аналітичний характер. На основі вивчення літературних джерел та періодичних видань коротко, але достатньо повно, викладаються поняття, сутність і основний зміст проблеми та досліджуваних питань, думки окремих вчених економістів-аграрників про напрями вирішення цих питань. При цьому студент повинен виразити своє відношення до запропонованих

окремими авторами підходів з вирішення тих чи інших питань, а також чітко указати на причини та умови, що впливають на їх характер. У цій частині роботи відображаються нормативно-правова база (з обов'язковим посиланням на нормативно-правові акти), результати наукових досліджень вчених, досвід передових господарств по вирішенню тих чи інших проблем та питань з обраної теми роботи.

Висновки (1 сторінка). В них чітко формулюються наслідки вивчення, сутність розглянутих питань. Висновки повинні бути стислими і конкретними, виходячи з аналізу досліджуваних питань. Вони вказують на виявлені недоліки чи переваги, а також перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Посилання на використані літературні джерела в тексті подавати тільки у квадратних дужках із зазначенням конкретної сторінки, наприклад [1, с.14]

Список використаних джерел (1 сторінка), що приводиться наприкінці роботи, повинен розташовуватися в порядку поступового її згадування в тексті роботи. Він повинен містити перелік використаних не більше 2-х навчальних посібників та не менше 3 публікацій із періодичних видань (журналів, газет).

ЧАСТИНА II

Тестові завдання складаються по висвітленій у першій частині темі дослідження. Текст необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word, шрифт тексту – Times New Roman Cyr, через одинарний інтервал, розмір – 14pt. Загальна кількість тестових завдань – **10**. Вони повинні бути конкретними, актуальними, важливими і логічно відображати зміст теми дослідження. Кожне тестове завдання слід починати з нового рядка та з великої букви. Нумерація завдань подається арабськими цифрами без знаку №.

Кожне завдання повинно містити **чотири варіанти** відповідей, з яких лише **один варіант** вірний. Варіанти відповідей позначаються великими літерами А, Б, В, Г з дужкою, в кінці кожного варіанта відповіді ставиться крапка з комою, за винятком останнього варіанта, де ставиться крапка. Вірну відповідь слід підкреслити. Наприклад,

1. Існують такі способи зберігання сировини:
  - А) зовнішній та внутрішній;
  - Б) тарний та безтарний;
  - В) контейнерний та безконтейнерний;
  - Г) картонний та паперовий.

ЧАСТИНА ІІІ

Словник повинен містити не менше 10 визначень основних понять і термінів по обраній темі дослідження, які слід подати в алфавітному порядку. При цьому всі зазначені поняття і терміни необхідно виділити полужирним шрифтом.

ЧАСТИНА ІV

Презентація повинна містити до 10 слайдів, з них перша – Вступна (назва теми дослідження, назва навчальної дисципліни, ПІБ автора).

РЕКОМЕНТОВАНІ ТЕМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Сучасні пріоритети розвитку економіки УКРАЇНИ.
2. Еволюціонування економічних теорій національної економіки.
3. Вплив базисних інститутів на розвиток національної економіки.
4. Вплив економічних циклів на розвиток національної економіки.
5. Основи саморозвитку національної економіки.
6. Політика зайнятості та соціального захисту.
7. Поняття та види інфляції.
8. Моделі соціальної політики.
9. Демократія як інституція громадського суспільства: сутність, засади та особливості.
10. Економічна свобода та економічний порядок.
11. Тіньова складова життєвого рівня населення України.
12. Структурна політика: її сутність та механізм.
13. Державна інноваційна та науково-технічна політика.
14. Інвестиційна складова структурної політики.
15. Організаційно-правові форми підприємств та принципи їх функціонування у ринковому середовищі.

16. Домогосподарство і споживацька поведінка.
17. Державне регулювання мікрорівня національної економіки.
18. Принципи функціонування національної економіки в працях дослідників Стародавнього світу.
19. Становлення національних економік за часів Середньовіччя.
20. Господарський розвиток українських земель в межах національних економік інших країн.
21. Національне відтворення і макроекономічна рівновага: зміст, тенденції, чинники.
22. Політико-правові аспекти регулювання національної економіки.
23. Еволюція концепцій національного природокористування.
24. Механізм регулювання еколого-економічних процесів у національній економіці України.
25. Особливості грошово-кредитної системи національної економіки.
26. Особливості фінансової системи національної економіки.
27. Інвестиційні аспекти підвищення конкурентоспроможності національної економіки.
28. Основи безпеки національної економіки.
29. Економічне зростання як основа економічного розвитку України.
30. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному постіндустріальному вимірі.
31. Особливості економічної інтеграції України у світове господарство.
32. Вплив євроінтеграційного курсу України на стан і перспективи інноваційного розвитку національної економіки.
33. Регіональні принципи та економічні аспекти інтеграції України в Європейський союз.
34. Коригування розвитку національної економіки до сучасних умов глобалізації.
35. Основні тенденції інтернаціоналізації національних продуктивних сил.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1. Національна економіка як наука.
2. Етапи розвитку національної економіки.
3. Основні цілі національної економіки.
4. Середовище національної економіки.
5. Економічне середовище національної економіки.
6. Загальні ознаки національної економіки.
7. Суб'єкти національної економіки.
8. Критерії класифікації моделей національної економіки.
9. Моделі національної економіки.
10. Структура ядра саморозвитку національної економіки.
11. Сутність технологічного (техніко-економічного) укладу національної економіки.
12. Головні складові соціального укладу національної економіки.
13. Сутність соціально-економічного (економічного) укладу національної економіки.
14. Етапи становлення національної економіки.
15. Сутність економічного потенціалу національної економіки.
16. Класифікація видів економічного потенціалу національної економіки.
17. Аспекти проблеми ефективності суспільного виробництва.
18. Показники ефективності використання економічного потенціалу національної економіки.
19. Особливості виробничо-технологічного потенціалу України.
20. Сутність природно-ресурсного потенціалу національної економіки.
21. Сутність трудового потенціалу національної економіки.
22. Складові науково-технічного потенціалу національної економіки.
23. Сутність національної моделі регулювання економіки.
24. Фактори оптимізації економічного регулювання.
25. Особливості економічного регулювання в Україні.
26. Політико-правові аспекти регулювання національної економіки.
27. Макроекономічні показники стану національної економіки.
28. Показник чистого економічного добробуту.
29. Номінальний ВВП.
30. Реальний ВВП.
31. Основні види структури економіки.
32. Показники структури економіки.
33. Пріоритети соціального розвитку національної економіки.

МОДУЛЬ 2.
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1. Сутність державного управління економікою.
2. Цілі та методи державного управління економікою.
3. Система органів державного управління економікою.
4. Економічне зростання як економічна категорія національної економіки.
5. Типи та чинники економічного зростання.
6. Охарактеризуйте мікрорівень національної економіки.
7. Складові підприємницького середовища.
8. Суб'єкти підприємницької діяльності.
9. Структура державного підприємництва.
10. Класифікація підприємств ринкової національної економіки.
11. Основні функції домогосподарств, що функціонують у споживчій сфері національної економіки.
12. Сутність мікроекономічної політики.
13. Складові державного регулювання мікрорівня національної економіки.
14. Шляхи сприяння розвитку малого підприємництва.
15. Сутність економічного районування.
16. Ієрархічні рівні економічного районування.
17. Основні напрями регіональної структуризації.
18. Сутність регіону.
19. Основні функції регіонів.
20. Типи регіонів, які визначають у світовій практиці.
21. Складові інтегральної оцінки стану розвитку територій.
22. Показники оцінки економічного розвитку регіону.
23. Показники оцінки соціального розвитку регіону
24. Типи регіонів України залежно від значення соціально-економічних показників.
25. Ключові ознаки сталості регіонального розвитку.
26. Національне відтворення з точки зору діалектики загального.
27. Національне відтворення з точки зору діалектики особливого.
28. Національне відтворення з точки зору діалектики одиничного.
29. Базові моделі визначення макроекономічної рівноваги.
30. Сутність економічного розвитку.
31. Види економічного зростання.
32. Основні риси відкритої національної економіки.
33. Виміри інтеграції у світове господарство.
34. Форми інтернаціоналізації національних продуктивних сил.
35. Сутність економічної безпеки.
36. Складові національної економічної безпеки.
37. Суб'єкти та об'єкти економічної безпеки.
38. Внутрішні та зовнішні загрози економічної безпеки країни.
39. Типи цілей зовнішньоекономічної політики.
40. Головна мета зовнішньоекономічної політики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтингова оцінка знань забезпечує:

- мотивацію здобувачів до систематичної роботи впродовж семестру;
- підвищенням ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання;
- розширення можливостей для розкриття здібностей здобувачів вищої освіти, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання успішності студентів з дисципліни

Оцінка за шкалою ECTS	Рейтингова оцінка, бали	Оцінка за національною шкалою	Чотирибальна оцінка
A	90-100	Відмінно	5
BC	75-89	Добре	4
DE	60-74	Задовільно	3
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання	2

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і включає такі форми: опитування, тестування, розв'язування завдань, написання контрольних робіт, виконання індивідуального завдання.

Заключний контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом складання заліку в усній формі.

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 60 балів до сесії не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Схема поточного і заключного контролю знань

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	12	12	Завдання по модулю	4	1	2	4	8
			Опитування	2	1	2	2	4
			Контрольна робота	1	5	10	5	10
			Тестування	2	2,5	5	5	10
			Разом					16
2	8	8	Завдання по модулю	4	1	2	4	8
			Опитування	2	1	2	2	4
			Контрольна робота	1	5	10	5	10
			Тестування	2	2,5	5	5	10
			Разом					16
Завдання для самостійної роботи			1	4	8	2	8	
Індивідуальне завдання			1-2	10	20	10	20	
Конспекти лекцій			1	8		8		
Всього по навчальній дисципліні						60	100	

Здобувач вищої освіти, який отримав 75 і більше балів, звільняється від заліку.

Решта здобувачів вищої освіти, які набрали 60-74 балів здають підсумковий семестровий залік в усній формі в екзаменаційну сесію згідно навчального плану.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буряковський В. В. Національна економіка : навч. посіб. / В. В. Буряковський. — Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2007. — 310 с.
2. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. — К. : Знання, 2007. — 214 с.
3. Економічна теорія : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — С. 650-668.
4. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку: монографія / за ред. В. М. Гейця. — К. : Інститут економіки і прогнозування, Фенікс, 2003. — 108 с.
5. Злупко С. М. Перехідна економіка: сучасна Україна / С. М. Злупко. — К. : Знання, 2006. — 324 с.
6. Національна економіка : навч. посіб. / [В. В. Білоцерківський, О. О. Завгородня, В. К. Лебедева та ін.] ; за ред. В. М. Тарасевича. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 280 с.
7. Національна економіка : навч. посіб. / [Л. С. Гринів, М. В. Кічурчак та ін.] ; за ред. Л. С. Гринів. — К. : ППНВ, 2009. — 464 с.
8. Національна економіка : навч. посіб. для ВНЗ [Г. Г. Старостенко, С. В. Онишко, Т. В. Поснова та ін.]. — К. : Ліра, 2011. — 432 с.
9. Національна економіка : навч. - метод. посіб. / О. Є. Кузьмін, У. І. Когут, І. С. Проник, Г. Л. Вербицька. — Львів : НУ «Львівська політехніка», 2010.— 188 с.
10. Національна економіка : підручник / за ред. П. В. Круша. — К. : Каравела, Піча Ю. В., 2008.— 416 с.
11. Національна економіка : тексти лекцій / [О. П. Тищенко, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін.] ; за ред. А. Г. Савченка. — К. : КНЕУ, 2007.— 464 с.
12. Online Журнал – Світ порад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poradumo.pp.ua>.

13. Папп В. В. Структурна трансформація економіки України у контексті євро інтеграційних процесів / В. В. Папп // Регіональна економіка. — 2008. — № 1 (47). — С. 23-31.

14. Про основні принципи розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : закон України // Голос України. — 2007. — 6 люте. — С. 8-10.

15. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки : навч. посіб. / Г. О. Пухтаєвич. — К. : КНЕУ, 2005. — С. 25-32, 50-67.

16. Сацик В. І. Національні моделі економічних систем : навч. посіб. / В. І. Сацик. — К. : КНЕУ, 2010. — 319 с.

17. Статистична інформація. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

18. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

19. *Періодичні видання* : Вісник аграрної науки Причорномор'я, Вісник НАУ, Вісник ДАУ, Вісник економічної науки України, Економіка України, Економіка АПК, Пропозиція, Агросвіт, Екологічний вісник, Актуальні проблеми економіки, Економіка: проблеми теорії і практики, Статистика України, Науковий світ, Регіональна економіка, Економіка. Фінанси. Право, Фінанси України, Підприємництво, господарство і право, Україна: аспекти праці, Право України, Економіка. Управління. Інновації.

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра економіки підприємств

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

з навчальної дисципліни «Національна економіка»

(тема дослідження)

Виконав (-ла):

здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я та по-батькові)

групи _____

Перевірив (-ла): _____

(посада, прізвище, ім'я та по-батькові викладача)

МИКОЛАЇВ

201_

Додаток Б

Абсолютні величини природнього та міграційного руху населення в Україні та деяких областях

	Середня чисельність населення, тис. осіб		Народжені, осіб		Померлі, осіб		Кількість померлих у віці до 1 року, осіб		Міждержавна міграція, осіб			
	2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік	число прибулих		число вибулих	
									2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік
Україна	42844,9	42672,5	411 783	397 039	594795	583631	3318	2955	30659	14311	21409	6465
<i>У тому числі по областях</i>												
Київська	1730,7	1733,3	20205	19027	28429	28193	109	99	1314	816	451	288
Миколаївська	1161,3	1154,2	11533	10781	17874	17421	73	88	799	183	541	134
Одеська	2393,4	2388,4	27416	26417	34555	33570	229	211	3151	1324	2126	945
Херсонська	1065,1	1059,0	11372	10769	16591	16442	96	108	406	64	286	59
Дніпропетровська	3265,8	3242,6	33425	31000	53827	53127	289	251	2126	649	2300	470
Донецька	4281,2	4254,6	16899	19321	39762	36808	156	167	516	151	315	96
Луганська	2212,8	2200,3	5340	6485	14468	14097	56	57	245	96	68	42
Полтавська	1444,0	1432,9	13481	12476	24498	24437	79	74	1020	482	328	140
Вінницька	1606,4	1596,3	16427	15316	25523	24617	120	102	755	146	298	97
Волинська	1042,8	1041,8	13378	13033	13747	13492	86	91	414	113	272	85
Сумська	1118,3	1108,9	9795	8822	19013	18701	76	58	568	463	496	201
Тернопільська	1067,8	1062,4	10776	9974	15253	14954	82	52	698	173	312	80

Динаміка чисельності працівників наукової сфери в Україні

Роки	Кількість організації, які виконують наукові дослідження й розробки	Загальна чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт, осіб	Чисельність докторів наук в економіці, осіб	Чисельність кандидатів наук в економіці, осіб
2005	1510	105512	12014	68291
2006	1452	100245	12488	71893
2007	1404	96820	12845	74191
2008	1378	94138	13423	77763
2009	1340	92403	13866	81169
2010	1303	89564	14418	84000
2011	1255	84969	14895	84979
2012	1208	82032	15592	88057
2013	1143	77853	16450	90113
2014	999	69404	16090	86230
2015	978	63864	...	...
2016	...	...	...	...
2017				
2018				
2019				
2020				

Таблиця 1 Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні, млн грн

Роки	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,1	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8
2015	13813,7	13427,0	55,1	58,6	273,0
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
2017					
2018					
2019					

Таблиця 2 Інноваційна активність в Україні, млн грн

Роки	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямками						
		дослідження і розробки	у тому числі		придбання нових технологій	підготовка виробництва для впровадження інновацій	придбання машин та обладнання пов'язані з упровадженням інновацій	інші витрати
			внутрішні НДР	зовнішні НДР				
2005	5751,6	612,3	-	-	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	6160,0	992,9	-	-	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	10850,9	986,5	793,6	192,9	328,4	x	7471,1	2064,9
2008	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	x	7664,8	2664,0
2009	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	x	4974,7	2012,6
2010	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	x	5051,7	1855,8
2011	14333,9	1079,9	833,3	246,6	324,7	x	10489,1	2440,2
2012	11480,6	1196,3	965,2	231,1	47,0	x	8051,8	2185,5
2013	9562,6	1638,5	1321,1	326,4	87,0	x	5546,3	2290,9
2014	7695,9	1754,6	1221,5	533,1	47,2	x	5115,3	778,8
2015	13813,7	2039,5	1834,1	205,4	84,9	x	11141,3	548,0
2016	23229,5	2457,8	2063,8	394,0	64,2	x	19829,0	878,4
2017								
2018								
2019								

Вихідні дані для розрахунку валового внутрішнього продукту (ВВП) в Україні, млн грн

Показники	2015 рік					2016 рік				
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	в цілому за рік	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	в цілому за рік
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	16251	25996	115726	81833	239806	18205	26820	127611	104561	277197
Добувна промисловість та розроблення кар'єрів	17671	25379	26148	25943	95141	21408	31309	35129	41597	129443
Переробна промисловість	40904	61719	62689	71380	236692	53189	69422	75899	88106	286616
Постачання електроенергії, газу та кондиційованого повітря	12753	13093	12993	14546	53385	16890	14969	17093	23085	72037
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	1633	2073	2120	2098	7924	2023	2562	2582	2686	9853
Будівництво	5956	7767	9322	15883	38928	7540	9678	12721	19932	49871
Торгівля (оптова і роздрібна); ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	51243	67067	73211	82468	273989	65776	77453	89630	98973	331832
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	27526	33218	35012	39222	134978	34663	37088	40705	43877	156333
Тимчасове розміщення й організація харчування	2588	2997	3152	3209	11946	3062	3509	3570	3708	13849
Інформація і телекомунікація	14598	17915	18758	21325	72596	19845	21781	23518	24991	90135
Фінансова та страхова діяльність	21029	18740	14392	13351	67512	14255	15284	15048	16219	60806
Операції з нерухомим майном	26927	30845	31233	34016	123021	33428	36125	36038	37655	143246
Професійна, наукова та технічна діяльність	10421	13704	15704	15960	55789	13517	16999	19590	18252	68358
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	4739	5283	5633	5969	21624	6057	6619	7050	7085	26811
Діяльність управління й оборони, обов'язкове соціальне страхування	19888	21989	23930	29278	95085	25979	29514	30306	36411	122210
Освіта	18494	20364	19950	23970	82778	20441	23612	21996	27361	93410
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	12134	11416	11976	15954	51480	11794	13281	14635	17816	57526
Мистецтво спорт, розваги та відпочинок	2547	2774	3105	3931	12357	2898	3063	3388	4277	13626
Надання інших видів послуг	3263	3446	3717	3930	14356	3901	4282	4483	4614	17280
Кінцеві споживчі витрати	345 298	404693	429804	529418	1709213	438528	470927	508831	600568	2 018 854
Оплата праці найманих працівників	166 364	194932	195389	220961	777646	192014	220039	224611	240612	877 276
Податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт	70 764	76127	83551	85469	315911	88 219	100 882	98 727	109 639	397 467
Валовий прибуток, змішаний дохід	138 863	185656	288057	282411	894987	175 404	214 403	345 832	372 800	1 108 439
Експорт товарів та послуг	249 852	250632	266601	278843	1045928	251845	283191	299323	340266	1174625
Імпорт товарів та послуг	-261 354	-252318	-274856	-294910	-1083438	-294328	-292715	-351084	-385000	-1 323 127
Податки на продукти	65 802	71 557	79 120	85 865	302344	81221	92873	89505	104189	367788
Субсидії на продукти	-376	-627	-894	-1290	-3187	-455	-919	-1327	-2344	-5045
Валове нагромадження	42 195	53 708	145 448	75490	316 841	59592	73921	212100	167217	512830

Вихідні дані для розрахунку показників економічного розвитку України

Роки	ВВП у фактичних цінах, млн. грн	ВВП у цінах попереднього року, млн. грн	Середня чисельність населення (наявне), тис. осіб	Промисловість		
				обсяг реалізованої продукції, млн. грн	основні засоби п-в (у факт. цінах на кінець року), млн. грн	середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб
2008	948 056	...	46258,2	917 035,5	737 514	3188
2009	913 354	...	45053,3	806 550,6	940 320	2851
2010	1 082 569	...	45870,7	1 065 108,2	1 065 270	2842
2011	1 299 991	1 133 338	45706,1	1 331 887,6	1 116 367	2828
2012	1 404 669	1 303 094	45593,3	1 400 680,2	1 603 646	2804
2013	1 465 198	1 410 609	45489,6	1 354 130,1	1 749 110	2673
2014	1 586 915	1 369 190	43001,0	1 428 839,1	1 937 821	2297
2015	1 988 544	1 431 826	42844,9	1 776 603,7	3 842 517	2040
2016	2 383 182	2 034 430	42672,5	2 128 866,8	...	...
2017						
2018						
2019						
2020						

Навчально-методичне видання

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Методичні рекомендації та завдання
для практичних занять і самостійної роботи
здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету
денної форми навчання
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Укладачі:

Горобченко Оксана Анатоліївна

Купчишина Ольга Анатоліївна

Формат 60×84 1/16

Папір друк. 652/142. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 2,5

Тираж 60 прим. Зам. № __

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.